

Обставини справи

Справа стосувалася звинувачень у сексуальних домаганнях на робочому місці, що призвело до подання заявницею, прибиральницею на залізничній станції, кримінальної скарги проти начальника залізничної станції зі звинуваченнями його в неодноразових спробах домагатися до неї, і стверджуваної неспроможності Держави розібратися в цьому питанні.

У 2014–2017 роках, працюючи в клінінговій компанії, заявниця була призначена прибиральником на східній залізничній станції міста Тімішоара, яка належала державній залізничній компанії «CFR Călători». У 2017 році вона подала до місцевої прокуратури кримінальну справу проти начальника залізничної станції С.Р., звинувативши його в неодноразових спробах протягом двох років примусити її вступити з ним у статеві зносини. Заявниця стверджувала, що, зіткнувшись із її відмовою, він агресивно відмовлявся надати їй мийні засоби, необхідні для виконання її завдань, а потім звинувачував її в тому, що вона не виконує свою роботу належним чином.

Перед тим як подати заяву про кримінальне правопорушення, заявниця розповіла своєму керівнику в клінінговій компанії про поведінку С.Р., пояснивши, що вона не повідомляла про поведінку С.Р. раніше, тому що вона боялася його і він часто знущався з неї, кажучи, що ніхто їй не повірить, оскільки вона була просто прибиральницею. Згодом заявниця, її керівник і працівник залізничної компанії, який здійснював контроль за договором із клінінговою компанією, зустрілися з керівником відділу безпеки пасажирів регіонального відділення залізничної компанії в місті Тімішоара, щоб обговорити неналежну поведінку С.Р. Через п'ять днів керівник відділу безпеки пасажирів викликав заявницю, С.Р. та працівника, який здійснював контроль за договором про прибирання, до себе в офіс. Під час очної зустрічі С.Р. вибачився.

Це виявився останній день роботи заявниці на східній залізничній станції в місті Тімішоара. 1 жовтня 2017 року вона була змушена піти в щорічну відпустку, а після повернення через три тижні їй дали вибір: працювати на іншій залізничній станції або звільнитися. Вона вирішила звільнитися.

27 листопада 2017 року прокуратура почала кримінальне розслідування за звинуваченнями заявниці та прослухала стенограми приватних записів, які вона робила під час спілкування з С.Р. Співробітники залізничної станції підтвердили, що хоча вони особисто не бачили, щоб С.Р. домагався заявниці, вони іноді бачили її засмученою на роботі і що зрештою вона сказала їм, що С.Р. домагався її. Керівник відділу безпеки пасажирів заявив, що він не досліджував її заяви детально, оскільки це не входило до його повноважень, але закликав її звернутися до поліції, якщо вона вважала, що було вчинено кримінальне правопорушення. Він пояснив, що під час зустрічі в його кабінеті С.Р. вибачився в загальних словах, не визнаючи фактів,

наведених заявницею. Схоже, що залізнична компанія ретельніше це питання не досліджувала.

Під час опитування в прокуратурі С.Р. стверджував, що мав статевий акт із заявницею один раз, у 2014 році, і що після цього він уникав її, побоюючись, що його дружина дізнається. Він також пояснив, що з 2016 року заявниця проявляла до нього знаки уваги, сексуально вдягалася на роботу, аби спровокувати його; він часто торкався її тіла у своєму кабінеті, однак це завжди відбувалося за її згоди.

Прокуратура вирішила не притягувати С.Р. до кримінальної відповідальності та припинити розслідування у зв'язку з відсутністю у вчинених діях складу злочину. Рішення містило повний опис показань заявниці та свідків, які цитувалися в лапках. Головний прокурор тієї ж прокуратури залишив рішення без змін, не переоцінюючи докази в матеріалах справи.

Заявниця поскаржилася на рішення прокуратури до Окружного суду міста Тімішоара, але в остаточному рішенні він задовольнив їх, установивши, що С.Р. просив заявницю про сексуальні послуги, але заявниця не відчувала загрози своїй сексуальній свободі чи приниження, що є передбаченими законом ознаками для того, щоб дії становили кримінальний злочин.

Посилаючись на пункт 1 статті 6 Конвенції, заявниця скаржилася, на те, як органи влади, зокрема прокуратура та суди, відреагували й розглянули принизливу та незручну ситуацію, у якій вона опинилася, що позбавило справедливого вирішення її скарг і мало негативні наслідки для її приватного життя, стосунків з колегами та здоров'я загалом.

Оцінка Суду

ЄСПЛ зазначив, що залізнична компанія належала Державі та, таким чином, представляла державний орган. Однак схоже, що залізнична компанія мало що зробила у відповідь на звинувачення в сексуальних домаганнях з боку одного з її співробітників. Незважаючи на наявність внутрішньої політики, яка забороняє будь-яку поведінку, що порушує людську гідність, і заохочує повідомляти про таку поведінку керівництву, керівник служби безпеки пасажирів, який був поінформований про ситуацію та вислухав залучених сторін, відмовився розглядати справу заявниці й порадив їй звернутися до поліції, якщо вона вважатиме це за потрібне. Не менш важливо, що без будь-якого очевидного попередження він піддав заявницю конфронтації з С.Р. у своєму кабінеті. Крім того, не було жодних ознак того, що він направив її до когось іншого в компанії, хто міг би допомогти розібратися з її скаргами, або що він сам довів це до відома відповідних осіб (особи) у залізничній компанії. Фактично виявилось, що ніякого внутрішнього розслідування взагалі не проводилося. У такому контексті ЄСПЛ не міг оцінити, чи були запроваджені будь-які механізми на рівні роботодавця для боротьби із сексуальними домаганнями на робочому місці.

Однак ЄСПЛ зауважив, що основна увага в скарзі заявниці була приділена відповіді прокуратури та судів на її скарги щодо сексуальних домагань. Тож ЄСПЛ

досліджував, чи достатньою мірою Держава захистила право заявниці на повагу до її приватного життя, зокрема до особистої недоторканності, під час кримінального провадження за її звинуваченнями.

Водночас ЄСПЛ зазначив, що заявниця подала кримінальну скаргу проти С.Р. за сексуальні домагання, що розслідування розпочалося негайно і що як прокуратура, так і окружний суд визнали, що С.Р. повадився так, як стверджувала заявниця, але вважали, що це не було таким кримінальним правопорушенням, як «сексуальне домагання». Рішення, ухвалені у справі, показали, що С.Р. не притягувався до кримінальної відповідальності за передбачуване кримінальне правопорушення або що заявниця не відчувала себе приниженою через його поведінку – елемент, якого вимагає національне законодавство для того, щоб така поведінка кваліфікувалася як сексуальне домагання.

Проте ніщо в національних рішеннях не вказувало, яким чином органи влади дійшли свого висновку. Прокуратура просто детально описала надані докази й не намагалася оцінити послідовність і достовірність слів заявниці або розглянути їх у контексті. Наприклад, не було проведено оцінювання відносин влади та підпорядкування між заявницею та С.Р. або погроз, які він нібито висловлював їй. Тим паче, вони не досліджували, чи дії С.Р. мали будь-які можливі психологічні наслідки для заявниці або чи були якісь причини для того, щоб заявниця висунула неправдиві звинувачення проти С.Р., як про це натякали деякі свідчення свідків.

Крім того, ЄСПЛ із занепокоєнням зазначив, що рішення прокуратури містило детальний опис інсинуацій, зроблених С.Р. у своїх заявах щодо приватного життя заявниці, а також передбачуваних мотивів її дій та звинувачення, що, на думку ЄСПЛ, становить вторинну віктимізацію, тоді як вони могли бути не більше ніж димовою завісою. Так само під час кримінального розслідування заявниці довелося пройти очну ставку з керівником служби безпеки пасажирів. Прокурор не надав жодних пояснень щодо необхідності цієї очної ставки та її впливу на заявницю. Урешті-решт, заявниця була змушена залишити своє місце роботи, тоді як цей елемент не був узятий до уваги при оцінюванні владою її скарг.

Отже, не висловлюючи висновку щодо того, чи був С.Р. винним у сексуальних домаганнях, ЄСПЛ визнав, що розслідування справи містило значні недоліки, які становлять порушення обов'язку Держави за статтею 8 Конвенції.

Висновок

Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 30 серпня 2022 року й набуло статусу остаточного 30 листопада 2022 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.